

Na een gezonde geloofscrisis, over modern geloven

De slotsom zet ik gelijk aan het begin: dit is een ontzettend leuk boekje. Het is een geloofsleer in kort bestek en daarmee echt catechese. Het is ook een heel pastoraal boekje, omdat het levensbeschouwelijke twijfel thematiseert – voor lieden zoals wij toch een kernthema. Het is daarmee ook echt een domineesboekje, want dit is van oudsher toch de opdracht van de predikant: zowel leraar als herder zijn. Het is bij dat alles – het zal u niet verbazen – ook een heel erg christelijk en heel erg protestants boekje. Persoonlijk vind ik dat heel aardig allemaal, maar dat zou wel eens het belangrijkste bezwaar kunnen zijn: thematiseren van levensbeschouwelijke twijfel is een belangrijke opgave, maar behoeft eigenlijk een bredere opzet dan hier is gekozen. In elk geval vanuit de optiek van onze beroepsgroep.

De auteur zet stevig in, door in kaart te brengen waardoor de geloofwaardigheid van het christendom – in elk geval in ons deel van de wereld – in de loop van de jaren nogal wat averij heeft opgelopen. Hij loopt de belangrijkste oorzaken daarvan langs. Zoals de door velen – vanuit het verlichtingsdenken – ervaren kloof tussen wetenschap en geloof, de culturele en religieuze diversiteit binnen onze samenleving, de vraag of je wel kunt spreken van bestaan of niet-bestaan van God (wat dat ook mag betekenen), de vraag of geloof niet alleen maar een kwestie is van projectie van verlangen naar een bezielde verband. Al die oorzaken krijgen het volle pond: inderdaad, bij geloven komt een heleboel projectie kijken, inderdaad, geloven kan morbide trekken hebben. Hij komt zo tot een ‘heuse twijfel top twaalf’ (pag. 6).

De auteur gaat er van uit dat existentiële twijfel (want daar gaat het hier toch om!) aan het daglicht moet worden gebracht en op zijn houdbaarheid getoetst, wil een mens er op een ordentelijke manier mee om kunnen gaan. En ook, dat de twijfel waar het hem om gaat, positief dient te worden opgevat: een crisis is niet het einde, maar een keerpunt. Een soort catharsis, eigenlijk: het is even doorbijten, maar als je dat stevig doet, kom je er beter uit dan je erin bent gegaan. Ongeruimder. Vrolijker ook. Met, wat de auteur noemt: ‘gezond geloof’.

Op de weg daarheen wordt een aantal theologische verkenningen uitgevoerd, met royale verwijzing naar auteurs die daarbij van belang waren. Die verkenningen hebben betrekking op kernthema’s binnen de kerken: de Bijbel – wat is dat eigenlijk voor een boek, wat heb je eraan, wat heb je er niet aan -, God, Jezus, Paulus als eerste grote christelijke theoloog en Pasen. In elk van die thema’s wordt flink geroerd met de vork van zowel klassieke als moderne theologie, waarbij diversie vanzelfsprekendheden worden opgeklopt, zodat er wat lucht bij kan komen. Hij doet daarbij stations aan die in theologenland voor meters aan debat hebben gezorgd (zoals de christologie, de locus de Deo, de pneumatologie) en voorziet die van zowel verheldering als zijn eigen positiekeuze. Over elk van die thema’s kan natuurlijk meer worden gezegd, maar het kader is krap en Offringa gaat op een goede manier eclecticisch te werk.

Zoals hij begonnen is met een twijfel top twaalf, zo eindigt hij met een top twaalf van uitspraken die op een positieve – gezonde – manier geloven onder woorden brengen; door de crisis heen gaan doet een mens kennelijk goed. Het is, al even kennelijk, een manier van kijken naar de bronnen van de

eigen spiritualiteit – ik weet zo gauw geen ander woord – en daar op een nieuwe manier uit leren drinken. Op je gezondheid.

Door: drs. Hendrik Jan Nieuwenhuis, Hoofd Pastorale Dienst en geestelijk verzorger in Ziekenhuis Gelderse Vallei te Ede.